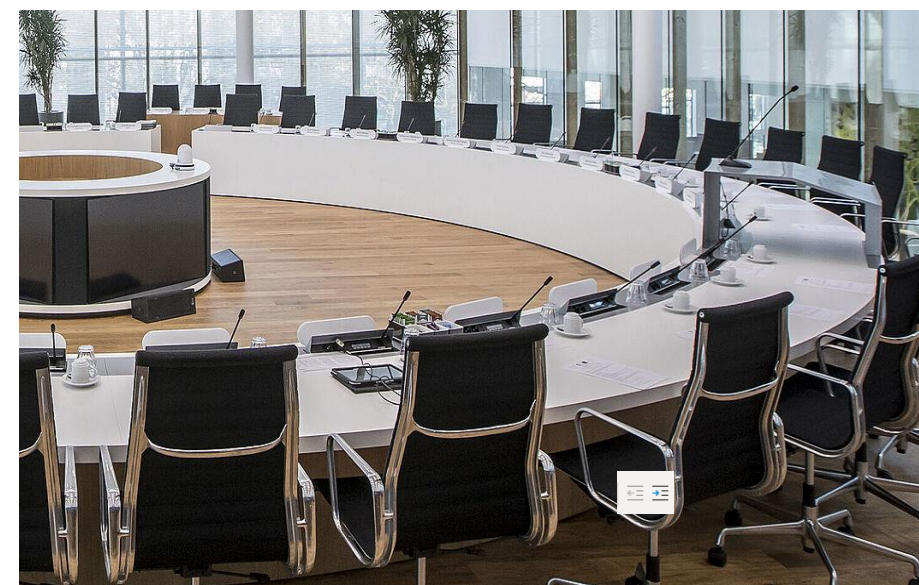

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Accountantsverslag 2024

Gemeente Westland

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
30 juni 2025

 Aanbiedingsbrief Onze kernboodschappen Onze conclusies Speerpunten Uitkomsten controle 2024 Jaarverslag Vooruitblik Onze samenwerking Bijlagen

Aanbiedingsbrief

Gemeente Westland
T.a.v. de raad en het college van burgemeester en wethouders
Postbus 150
2670 AD Naaldwijk

30 juni 2025

Geachte leden van de raad en het college,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat wij hebben opgesteld in het kader van onze opdracht om de jaarrekening 2024 inclusief de rechtmatigheidsverantwoording (de 'jaarrekening') van gemeente Westland te controleren. We hebben de controle uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan van 7 november 2024 en daarbij rekening gehouden met de aanpassingen in de Kadernota Rechtmatigheid en de Audit Alert van de NBA.

Ons accountantsverslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit onze controle van uw jaarrekening en is met uw ambtelijke organisatie besproken op 28 mei 2025.

In dit verslag hebben we specifieke aandacht besteed aan de verwerking van de grondexploitatie Flora, hoe de jaarrekening aansluit op de slotwijziging en onze observaties bij de benadering van gemeente Westland van het

'ravijnjaar' en de financiële risico's die daaraan zijn gekoppeld. Wij bespreken de inhoud van dit verslag tijdens de vergadering van de auditcommissie op 25 juni 2025. Hebt u in de tussentijd nog vragen, neemt u dan gerust contact met ons op.

Wij bedanken u en uw medewerkers voor de medewerking tijdens onze controle.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Anton Eelco Gerritsma

drs. A.E. Gerritsma RA
senior director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam

T:088 792 00 10, F:088 792 95 33, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop) voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen**
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Onze kernboodschappen

In dit hoofdstuk hebben we onze kernboodschappen samengevat.

01

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen**
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Dit verslag is opgesteld uitsluitend voor gebruik door de raad en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westland. Op dit verslag kan niet door derden worden gesteund aangezien derden niet op de hoogte zijn van het doel van de werkzaamheden en de resultaten onjuist kunnen interpreteren. Wij aanvaarden geen aansprakelijkheid, zorgplicht en/of verantwoordelijkheid jegens andere partijen dan de gemeente Westland.

Onze kernboodschappen (1/2)

Een goedkeurende controleverklaring

Wij hebben onze accountantscontrole van de jaarrekening 2024 van gemeente Westland afgerond. Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring op het aspect getrouwheid. Daarnaast verstrekken we ook een goedkeurend oordeel over de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen. Dit alles onder voorbehoud dat de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de raad. Verder geldt dat we geen indicaties van fraude en/of niet-naleving van wet- en regelgeving hebben.

De rechtmatigheidsverantwoording voldoet aan afspraken met de raad

Het college heeft een verantwoording over [rechtmatigheid](#) opgesteld in de jaarrekening en nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. De rechtmatigheidsverantwoording voldoet aan de afspraken die zijn gemaakt met de raad. De verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen, bedragen €19,1 miljoen. Hiervan is een totaalbedrag van €6,1 miljoen aangemerkt als acceptabele onrechtmatigheden op basis van de gemaakte afspraken met de raad; waardoor €13 miljoen als niet-acceptabele onrechtmatigheden resulteert. Ongeveer de helft daarvan bestaat uit onrechtmatige aanbestedingen (€6,3 miljoen). De andere helft bestaat uit niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden (€6,6 miljoen).

De door de raad gestelde verantwoordingsgrens is nu €13,5 miljoen. Met ingang van 2025 wijzigt de maximale waarde van de verantwoordingsgrens naar 2% (naar verwachting circa €9 miljoen). U zult de financiële verordening moeten aanpassen aan de gewijzigde regelgeving. We hebben begrepen dat de uw ambtelijke organisatie daarmee bezig is.

Terugkoppeling op de door u benoemde specifieke thema's

Tijdens de vergadering van de auditcommissie van 22 januari 2025 hebt u ons [speerpunten](#) meegegeven waarover wij terugkoppeling geven.

- De organisatie heeft de slotnota op de jaarrekening aangesloten en verschillen hiertussen zijn verklaard.
- In de kadernota 2025 zijn voorstellen voor ombuigingen opgenomen die ertoe leiden dat er voor de jaren 2026 en 2027 een positief meerjaren-perspectief ontstaat. De gemeente presenteert een uitstekende score op het weerstandsvermogen dat een buffer vormt om de onzekerheid over het perspectief van de algemene uitkering en overige toekomstige financiële risico's op te vangen.

Ontwikkelingen in uw gemeente

In het [ruimtelijk domein](#) is de grootste wijziging de in 2024 geopende grondexploitatie Flora Campus Westland. Het risicoprofiel van de grondexploitaties is daardoor hoger geworden. De actuele thema's die impact hebben op de grondexploitaties zijn in de prognoses gereflecteerd. De realisatie van de opgaven ruimtelijk domein is iets lager dan de doelstelling.

In het [sociaal domein](#) zien we een daling in de onzekerheid rondom de prestatielevering van de zorg. Voornaamste reden hiervan is een extern uitgevoerd onderzoek naar de prestatielevering rondom de persoonsgebonden budgetten. Verder zien we dat de zorglasten verder stijgen.

Binnen de [bedrijfsvoering](#) zien we dat de interne beheersing in de derde lijn duidelijk is verbeterd. Tegelijkertijd is onze observatie dat er een cultuuromslag nodig is om opvolging van de IT-bevindingen van de grond te krijgen.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen**
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Dit verslag is opgesteld uitsluitend voor gebruik door de raad en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westland. Op dit verslag kan niet door derden worden gesteund aangezien derden niet op de hoogte zijn van het doel van de werkzaamheden en de resultaten onjuist kunnen interpreteren. Wij aanvaarden geen aansprakelijkheid, zorgplicht en/of verantwoordelijkheid jegens andere partijen dan de gemeente Westland.

Onze kernboodschappen (2/2)

Financiële positie van de gemeente Westland blijft gezond

De [financiële positie](#) is gedurende 2024 verbeterd. Het weerstandsvermogen is gestegen en de financiële wendbaarheid en weerbaarheid zijn voldoende. Het weerstandsvermogen is voldoende om een eventueel (niet verwacht) tekort in de komende jaren op te vangen.

Gemeente Westland heeft voor de komende jaren een sluitende begroting. Tegelijkertijd signaleren wij dat het [voorspellend vermogen](#) voor het verwachte resultaat verder kan worden verbeterd; daarbij kan een afweging worden gemaakt tussen een conservatieve en reële begroting. Voor de rol van de raad bij de keuzes voor ombuigingen hebben wij een aantal [aanbevelingen](#) geformuleerd.

De kwaliteit van het jaarverslag is verbeterd

De jaarrekening en het jaarverslag zijn met elkaar verenigbaar. De [kwaliteit en informatiewaarde jaarverslag](#) beoordelen wij als voldoende en we zien daarin ten opzichte van voorgaand jaar een verbetering.

Duidelijke verbetering zichtbaar in het jaarrekeningproces

Voorgaand jaar waren er veel correcties nodig om tot de definitieve jaarrekening te komen. Dit jaar zien we dat het proces beter is ingeregeld en dat de correcties beperkt zijn.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies**
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Onze conclusies

In dit hoofdstuk wordt uitleg gegeven over ons oordeel bij de jaarrekening. Hierin lichten we de geconstateerde fouten en onzekerheden voor de getrouwheid van de verantwoording over de financiële positie en over rechtmatigheid toe.

02

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- **Onze conclusies**
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Onze conclusies

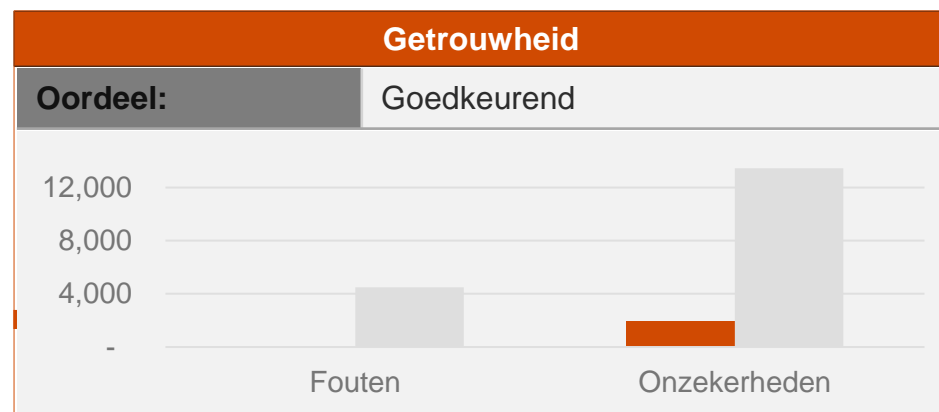
Ons oordeel bij uw jaarstukken 2024 is goedkeurend

Uw jaarrekening geeft een getrouw beeld

Wij hebben onze accountantscontrole van de jaarrekening 2024 van de gemeente Westland afgerond. Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring inzake de getrouwheid van de jaarrekening, waarin ook de rechtmatigheids-verantwoording is opgenomen, onder het voorbehoud dat de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de raad. Wij hebben geen controlebevindingen in de WNT-verantwoording 2024.

Rechtmatigheid specifieke uitkeringen

Wij hebben in onze controleverklaring ook een goedkeurend oordeel verstrekt over de baten en lasten als mede de balansmutaties met betrekking tot de [specifieke uitkeringen](#). Onzekerheden vanuit sociaal domein nog onderhanden.

■ = absoluut bedrag fouten of onzekerheden x €1.000

■ = door u vastgestelde goedkeuringstolerantie x €1.000

In totaliteit hebben we 1 controleverschil geconstateerd in relatie tot getrouwheid en deze is gecorrigeerd. Het overzicht van deze fouten inzake getrouwheid wordt [hier](#) getoond.

Geen wijzigingen van het controleplan

Ten opzichte van ons controleplan hebben wij geen nieuwe risico's geïdentificeerd.

Overige informatie in uw jaarverslag is consistent met uw jaarrekening

Als accountants zijn wij ervoor verantwoordelijk dat wij in onze controleverklaring verslag uitbrengen over de overige informatie die in het jaarverslag is opgenomen. De overige informatie omvat uw jaarverslag, programmaverslag, de paragrafen en de bijlagen. Wij hebben geen materiële inconsistenties, materiële onjuistheden en/of omissies opgemerkt in de informatie die op grond van het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) moet worden verstrekt.

Geen aanwijzingen of signalen van fraude of niet-naleving van wet- en regelgeving geïdentificeerd

Tijdens de controle van de jaarrekening 2024 zijn er geen aanwijzingen van fraude of niet-naleving van wet- en regelgeving onder onze aandacht gekomen.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies**
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Overzicht van gecorrigeerde fouten inzake getrouwheid

De volgende geconstateerde afwijkingen betreffen de gecorrigeerde fouten in relatie tot getrouwheid, boven de gestelde rapporteringstolerantie van €50.000.

#	Beschrijving	Jaarrekeningpost	Fouten	Onzekerheden
1	IHP schoolgebouw correctie <i>Voor de voorziening ontbrak een deugdelijke onderbouwing</i>	Vorzieningen @ Opbrengsten	€1.445.203	
		Totaal	€1.445.203	

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies**
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Overzicht van ongecorrigeerde fouten en onzekerheden inzake getrouwheid

De volgende geconstateerde afwijkingen betreffen de ongecorrigeerde fouten en onzekerheden in relatie tot getrouwheid, boven de gestelde rapporteringstolerantie van €50.000. Deze bevindingen zijn door de VIC geconstateerd.

Het college heeft geconcludeerd dat het kwalitatieve en kwantitatieve effect niet materieel is. Wij zijn het eens met deze beoordeling van het college.

#	Beschrijving	Jaarrekeningpost	Fouten (€)	Onzekerheden (€)
1	Ontbrekende prestatielevering bij inkopen	Overlopende passiva / Inkooplasten		500.000
2	Totale onzekerheid prestatielevering sociaal domein	Lasten Jeugd/Wmo Overlopende passiva		753.000
3	Totale onzekerheid rondom Patijnenburg	Overlopende passiva / Inkooplasten		648.000
	Totaal		0	1.901.000

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten**
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten**
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Speerpunten

De aansluiting van de jaarrekening op de slotwijziging

De betrouwbaarheid en stabiliteit van de gepubliceerde P&C-stukken is van groot belang voor de raad. Vanuit de auditcommissie van 19 februari 2025 hebben wij als speerpunt meegekregen om te beoordelen of de jaarrekening aansluit op de slotwijziging.

Van de organisatie hebben wij een aansluiting tussen de slotwijziging en de jaarrekening op programmaniveau ontvangen. Verschillen zijn daarbij inzichtelijk gemaakt en verklaard. Volgens deze toelichting zijn de verschillen onder te verdelen in drie categorieën:

- Op 16 oktober 2024 heeft de raad besloten voor de uitbreiding van het Sportpark de Zweth. Dit was vlak na de slotwijziging en deze wijziging was daarom hierin nog niet meegenomen. In de jaarrekening is dit wel verwerkt in de begrote cijfers.
- In de slotwijziging waren begrotingswijzigingen meegenomen die nog niet door de raad waren vastgesteld. De slotwijziging is tevens niet vastgesteld door de raad. Doordat deze baten en lasten niet meer zijn vastgesteld door de raad, zijn deze in de jaarrekening gecorrigeerd in de begrote cijfers. We adviseren om in de slotwijziging een splitsing te maken tussen wijzigingen die al zijn vastgesteld en wijzigingen die nog op de planning staan om te worden vastgesteld.
- In de slotwijziging zijn per abuis lasten meegenomen bij het programma Openbare orde en veiligheid terwijl die onder het programma Organisatie en overhead moesten vallen. Dit bedrag van €77.000 is gecorrigeerd in de jaarrekening en daarmee alsnog correct verwerkt.

Observaties bij de benadering van gemeente Westland van het ‘ravijnjaar’ en de financiële risico’s die daaraan zijn gekoppeld

In de meerjarenbegroting 2025 zijn voor de Gemeente Westland nog tekorten te zien voor de jaren 2026 en 2027. Naar aanleiding daarvan hebben wij in de rapportage interim-bevindingen een analyse van de beïnvloedbaarheid van lasten opgenomen. Inmiddels blijkt uit de jaarrekening over 2024 dat een positief saldo van €16,4 miljoen is bereikt. Ook zijn in de kadernota voorstellen voor ombuigingen opgenomen die ertoe leiden dat er voor de genoemde jaren een positief meerjarenperspectief ontstaat. Daarmee zijn de ombuigingen concreet uitgewerkt.

Door de val van het kabinet blijft het perspectief op de gevolgen voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds in de toekomst onzeker. Dit risico kan worden meegewogen in de paragraaf weerstandsvermogen en risico’s. Uit die paragraaf blijkt ook dat de gemeente Westland een uitstekende score heeft op het weerstandsvermogen. Dat geeft dus ruimte voor investeringen in de toekomst.

Verderop in dit accountantsverslag hebben wij meer in detail een analyse van de [financiële positie](#) opgenomen. Tevens geven wij daar aanbevelingen over de rol van de raad bij het monitoren van de begroting.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024**
 - Ruimtelijk domein
 - Sociaal domein
 - Schattingen
 - Rechtmatigheid
 - Update interne beheersing
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Uitkomsten controle 2024

In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste uitkomsten van de controle voor het ruimtelijk domein, het sociaal domein en de overige domeinen, waaronder de bedrijfsvoering.

04

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024

Ruimtelijk domein

Sociaal domein

Schattingen

Rechtmatigheid

Update interne beheersing

Jaarverslag

Vooruitblik

Onze samenwerking

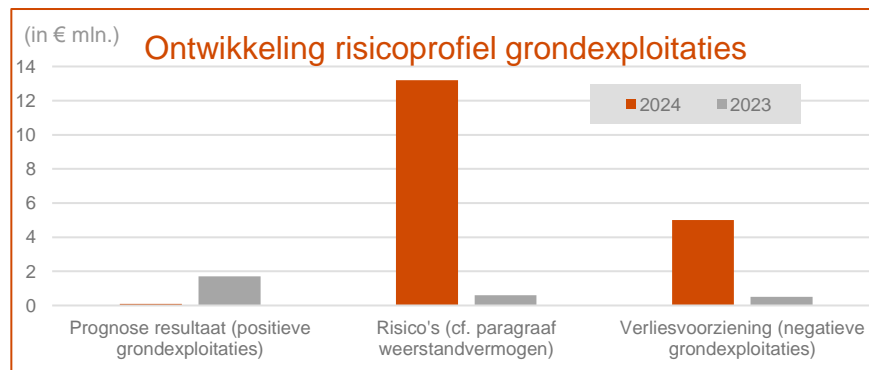
Bijlagen

Ruimtelijk domein (1/2)

Nieuwe grondexploitatie Flora Campus Westland correct verwerkt

Voorziening deelneming is in 2024 lager geworden

De gemeente heeft twee groundbanken. De gemeente levert bouwrijp gemaakte gronden aan de deelnemingen die voor de verdere projectontwikkeling zorgen. De samenwerkende partijen hebben voor deze grondexploitaties een verlies geraamd. Daar bovenop heeft de gemeente aanvullende risico's ingeschat die worden gedekt door de voorziening deelnemingen. Deze voorziening is gedaald naar €2,2 miljoen (2022: €18,8 miljoen). Dit komt met name door gunstigere verwachtingen voor de fasering van toekomstige opbrengsten uit grondverkoop. De vrijval van de voorziening wordt toegevoegd aan een bestemmingsreserve om mogelijke toekomstige risico's rondom grondexploitaties op te vangen. Het figuur hieronder geeft een totaaloverzicht voor de grondexploitaties en groundbanken samen.

Risicoprofiel van de grondexploitaties toegenomen door Flora Campus

De verliesvoorziening wordt gevormd voor grondexploitaties waar een tekort wordt verwacht op de eindwaarde. Per jaareinde is de voorziening €5 miljoen (2023: €0,5 miljoen). De nieuwe geopende grondexploitatie Flora Campus Westland is de belangrijkste oorzaak van de stijging in de verliesvoorziening. Ook de projectspecifieke risico's zijn toegenomen ten opzichte van 2023. Voor de nieuwe grondexploitatie Flora Campus is een risico van €13 miljoen ingeschat. Dat verklaart de toename van het risicoprofiel van de grondexploitaties ten opzicht van voorgaand jaar.

Wij hebben de gehanteerde [parameters](#) in de grondexploitaties als evenwichtig beoordeeld. Deze parameters zijn gehanteerd voor zowel de grondexploitaties in eigen beheer, als voor de grondexploitaties in deelnemingen. In enkele gevallen is afgeweken van de parameters. In deze gevallen hebben we deze specifieke parameters als evenwichtig beoordeeld.

Besteed van beschikbaar krediet 2024

In 2024 is ongeveer 80% van het beschikbaar gestelde krediet daadwerkelijk besteed.

80%

Gerealiseerd van doel woningbouw

In 2024 zijn in totaal 687 woningen gerealiseerd. De doelstelling was 800 woningen.

86%

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024

Ruimtelijk domein

Sociaal domein

Schattingen

Rechtmatigheid

Update interne beheersing

Jaarverslag

Vooruitblik

Onze samenwerking

Bijlagen

Ruimtelijk domein (2/2)

Onzekerheid rondom stikstofproblematiek blijft

Gemeente Westland heeft de actuele thema's gereflecteerd in de grondexploitaties

De stijgende bouwkosten, de onzekerheden in de markt, de stijgende rente en de stikstofproblematiek. Dit zijn de thema's die impact hebben op uw grondexploitaties. Wij hebben geëvalueerd of deze onderwerpen in voldoende mate zijn gereflecteerd in de grondexploitaties. We lichten de onderwerpen hieronder toe:

- De verkoopprijzen van woningen zijn gestegen ten opzichte van afgelopen jaar. De stijging in de bouwkosten stabiliseert. Dit betekent dat de residuele grondwaarde stijgt. Wij hebben vastgesteld dat u een toetsing heeft gedaan op uw grondwaardes. De uitkomsten hebben niet geleid tot afwaarderingen.
- De rentes zijn gedaald in vergelijking met de afgelopen jaren. Dit komt door de verlagingen die de ECB heeft doorgevoerd. Met de dalende rente zijn ook de rentekosten die aan de grondexploitaties worden toegerekend gedaald.
- De stikstofproblematiek speelt met name een rol bij de voortgang van de Westlandse Zoom omdat dit in een Natura 2000 gebied ligt. Hiervoor is een vertraging ingerekend wat een negatief effect heeft op de waarde.
- Door de toenemende vraag naar elektriciteit is het stroomnet in Nederland overvol geraakt. Hierdoor ontstaat veel vertraging in bouwprojecten. Ook speelt watercongestie bij steeds meer gemeenten een rol. Voor de gemeente Westland spelen netwerk- en watercongestie op dit moment geen rol.

Parameter	Beoordeling	Observaties
	2024	
De gehanteerde rekenrente	●	Dit gehanteerde rekenrente is conform het BBV en beoordelen we daarom als evenwichtig.
De kostenstijging	●	De gehanteerde percentages zijn gebaseerd op gegevens vanuit CBS en beoordelen wij als evenwichtig.
De opbrengstenstijging	●	We concluderen dat de inschatting van deze parameter evenwichtig tot stand is gekomen.
De gehanteerde programmering	●	De programmering van de grondexploitaties is gebaseerd op interne en externe. Wij achten de op marktinformatie gebaseerde, inschatting voor de programmering evenwichtig op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Verkoopprijzen	●	De prijzen zoals ingerekend in de grondexploitaties zijn veelal gebaseerd op marktinformatie of taxaties. Wij achten voor 2024 de gehanteerde prijsstelling, zoals opgenomen in de door ons gecontroleerde projecten, voldoende onderbouwd. Wij zijn hierbij van mening dat de prijsstelling evenwichtig is.

■ Controleverschil
 ■ Optimistisch
 ● Evenwichtig
 ◆ Voorzichtig

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Ruimtelijk domein
- Sociaal domein**
- Schattingen
- Rechtmatigheid
- Update interne beheersing
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Sociaal domein (1/2)

De lasten in het sociaal domein nemen toe; de risico-inschatting is gereflecteerd in het weerstandsvermogen

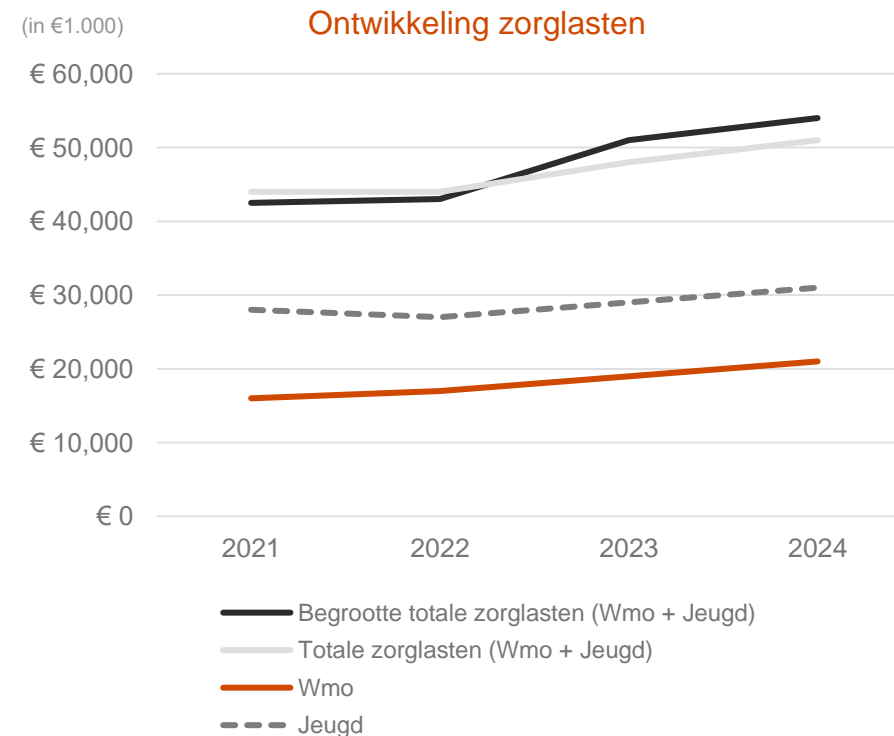
De lasten in het sociaal domein vertonen een stijgende trend. Zoals geïllustreerd in de figuur hiernaast, zijn de begrote lasten voor 2024 iets hoger dan de gerealiseerde lasten voor 2024.

De belangrijkste drijvers van deze toename in zorglasten zijn de stijgende kosten voor gespecialiseerde zorg en ondersteuning.

Er zijn geen bijzonderheden geconstateerd rondom prestatielevering of zorgfraude, wat positieve indicaties geeft voor de huidige processen. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar de volgende slide van het sociaal domein.

De inschattingen rondom de te betalen kosten is verbeterd

- Dit jaar zien wij een verbetering in de inschattingen rondom te betalen kosten binnen het sociaal domein. Waar vorig jaar tijdens de latere fase van de jaarrekeningcontrole een grote correctie noodzakelijk was, heeft de gemeente dit jaar een vooruitziende aanpak gehanteerd. Door het vroegtijdig boeken van zorglasten op basis van schattingen, is de omvang van de vereiste correctie aanzienlijk kleiner geworden.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Ruimtelijk domein
- Sociaal domein**
- Schattingen
- Rechtmatigheid
- Update interne beheersing
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Sociaal domein (2/2)

Onzekerheden in het sociaal domein afgenomen door extern onderzoek PGB-budgetten

In 2024 blijken geen onzekerheden rondom de prestatielevering PGB's

De gemeente Westland heeft in 2024 met een set aan interne beheersingsmaatregelen de prestatielevering van de PGB's (zowel jeugdzorg als Wmo) vastgesteld middels het inzetten van een externe partij. De resultaten van het onderzoek uitgevoerd op de pgb's door Verder Groep zijn positief. Er zijn geen bevindingen omtrent de prestatieleveringen.

Voor alle cliënten die een pgb ontvangen, worden door de gemeente beschikkingen verstrekt aan de cliënt. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) verzorgt het administratieproces en legt daarover verantwoording af, maar controleert niet of de prestatie is geleverd voor gedeclareerde zorgkosten.

De gemeente Westland heeft op dit aspect aanvullende werkzaamheden verricht. Daarmee is er meer grip verkregen op de mate van onzekerheid inzake de pgb-lasten.

Getrouwheid	2024 (x €1.000)		2023 (x €1.000)	
	Fout	Onzeker	Fout	Onzeker
Jeugdzorg ZiN	0	253	0	1.117
Jeugdzorg pgb	0	0	0	1.854
Wmo	0	500	0	622
Totaal	0	753	0	3.593

Tabel: Overzicht van fouten en onzekerheden sociaal domein

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Ruimtelijk domein
- Sociaal domein

Schattingen

Rechtmatigheid

Update interne beheersing

 Jaarverslag

 Vooruitblik

 Onze samenwerking

 Bijlagen

Schattingen (1/2)

De schattingen van het college nader uitgelicht

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke boekhoudkundige schattingen, beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en aannames die door het college zijn gedaan beoordeeld en concluderen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en goed uitgebalanceerde overwegingen. Onderstaande tabel bevat een overzicht van onze bevindingen met betrekking tot die schattingen en oordelen.

Schatting	Waarde (x €1 miljoen)		Oordeel		Opmerkingen
	2024	2023	2024	2023	
Afschrijvingen van materiële vaste activa	9,3	8,7	●	●	Het activabeleid van de gemeente ligt ten grondslag aan de wijze van afschrijven op materiële vaste activa. De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn gebruikelijk in de sector.
De waardering van het vastgoed	238,5	227,8	●	●	Vastgoed kan een economische of een maatschappelijke functie hebben. Vastgoed met een maatschappelijke functie (bijvoorbeeld een schoolgebouw) mag niet worden afgewaardeerd. De waardering van het vastgoed met een economische functie hebben we in detail gecontroleerd.
De waardering van de grondexploitaties	142,0	148,5	●	●	Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de grondexploitaties een betrouwbaar beeld geven van de waardering van uw grondexploitaties. De uitgangspunten die in de berekeningen gehanteerd worden zijn voor zover mogelijk onderbouwd met rapportages van externe partijen.

■ Controleverschil

□ Optimistisch

● Evenwichtig

◆ Voorzichtig

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Ruimtelijk domein
- Sociaal domein
- Schattingen**
- Rechtmatigheid
- Update interne beheersing
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Schattingen (2/2)

De schattingen van het college nader uitgelicht

Schatting	Waarde (x €1 miljoen)		Oordeel		Opmerkingen
	2024	2023	2024	2023	
Voorziening deelnemingen	2,2	18,8	●	●	De voorziening wordt gevormd voor risico's die de gemeente aanvullend raamt voor de grondexploitaties die worden uitgevoerd door deelnemingen. Zie onze eerdere observaties bij het ruimtelijk domein .
De waardering en indexatie van de APPA-voorziening	7,8	7,4	●	●	De voorziening voor wethouderspensionen (APPA) per eind 2024 is onderbouwd door actuariële berekeningen van een externe serviceorganisatie. Deze organisatie heeft de uitgangspunten uit de circulaire van het ministerie gebruikt. Daarnaast is de voorziening geïndexeerd met 2,3%. Het BBV kent een optie om pensioenen van oud-collegeleden van voor 2013 te dekken vanuit de exploitaties in de komende jaren. Gemeente Westland heeft ervoor gekozen om deze verplichtingen ook te voorzien. Wij achten de uitgangspunten die de gemeente Westland heeft gehanteerd evenwichtig, onder meer in verband met de verwachte overdracht van de wethouderspensionen naar het ABP in 2028 in verband met de uitvoering van de Wet toekomst pensioenen.
De juistheid en volledigheid van de voorziening verlofsparen	3,3	2,9	●	●	Wij hebben vastgesteld dat de voorziening is gevormd op basis van de beste inschatting die de gemeente kan maken. De grondslagen die zijn gehanteerd zijn geschikt.

■ Controleverschil

■ Optimistisch

● Evenwichtig

◆ Voorzichtig

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Ruimtelijk domein
- Sociaal domein
- Schattingen
- Rechtmatigheid**
- Update interne beheersing
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Rechtmatigheid

Uw rechtmatigheidsverantwoording voldoet aan de vereisten

Rechtmatigheidsverantwoording van het college voldoet wel aan de vereisten

Het college legt verantwoording af over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties via de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Als uw accountant hebben wij de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording meegewogen in ons oordeel over de jaarrekening als geheel (indirect oordeel over de rechtmatigheid).

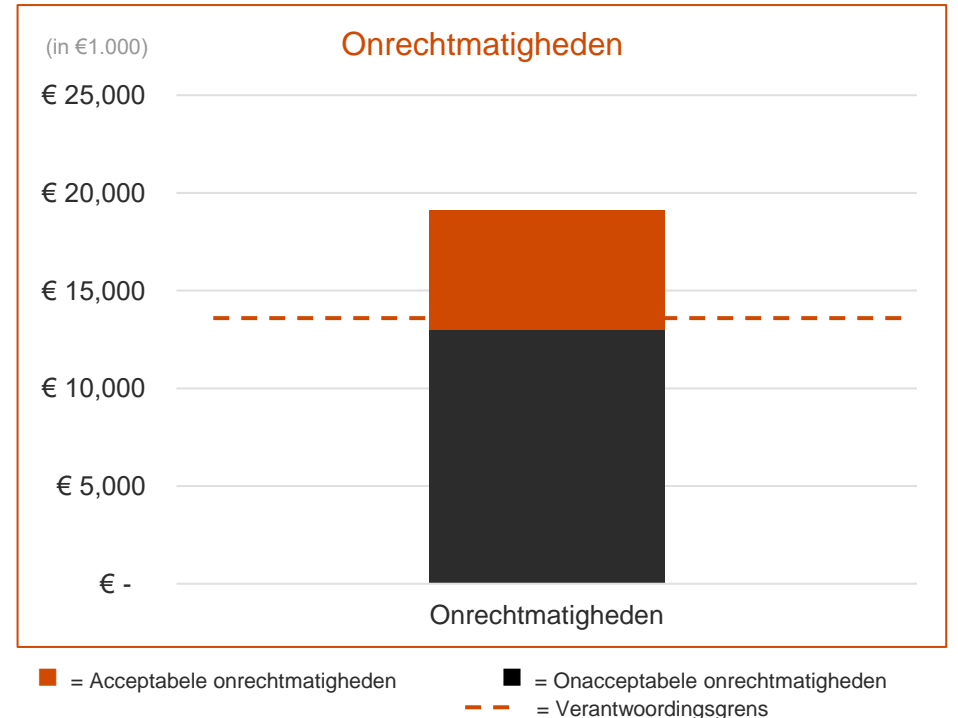
De onrechtmatigheden zijn hoger dan de verantwoordingsgrens

Het college heeft onrechtmatigheden boven de verantwoordingsgrens van €13,5 miljoen geconstateerd. Een nadere toelichting van de afwijkingen boven de rapportagegrens zijn toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

De omvang van de onrechtmatigheden is €19,1 miljoen, hetgeen hoger is dan de door de raad vastgestelde verantwoordingsgrens van €13,5 miljoen. Van de onrechtmatigheden is €6,1 acceptabel, passend binnen het door de raad vastgestelde beleid in de financiële verordening (zie ook de figuur hiernaast).

Van de niet-acceptabele onrechtmatigheden van €13 miljoen, bestaat €6,3 miljoen uit onrechtmatigheden door niet rechtmatig uitgevoerde EU-aanbestedingen. €6,6 miljoen van de niet-acceptabele onrechtmatigheden bestaat uit begrotingsonrechtmatigheden. Deze zijn opgebouwd uit verschillende over- en onderschrijdingen van programmalasten en -baten en investeringen. Wij vragen aandacht voor de hoge (onacceptabele) onrechtmatigheden.

De door de raad gestelde verantwoordingsgrens is nu €13,5 miljoen. Met ingang van 2025 wijzigt de maximale waarde van de verantwoordingsgrens naar 2% (naar verwachting circa €9 miljoen). U zult de financiële verordening moeten aanpassen aan de gewijzigde regelgeving. We hebben begrepen dat de uw ambtelijke organisatie daarmee bezig is. Voor meer toelichting zie [Vooruitblik](#).

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Ruimtelijk domein
- Sociaal domein
- Schattingen
- Rechtmatigheid

Update interne beheersing

- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Update interne beheersing

Geen nieuwe significante tekortkomingen geïdentificeerd in de interne beheersing

Geen nieuwe significante tekortkomingen in de interne beheersing

In onze rapportage interim-bevindingen 2024 hebben wij ons beeld gegeven van de interne beheersing van de gemeente Westland.

Naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole hebben wij geen nieuwe belangrijke aandachtspunten in de interne beheersing geconstateerd.

Duidelijke verbetering in de derde lijn zichtbaar

Voorgaand jaar hebben wij gerapporteerd over aandachtspunten in de interne beheersing in de derde lijn. Zo waren de VIC-werkzaamheden niet conform het plan zijn uitgevoerd en op sommige onderdelen niet diepgaand genoeg. Dit jaar zien we een duidelijke verbetering in de kwaliteit van de interne beheersing in de derde lijn. De tijdigheid van aanlevering blijft een aandachtspunt.

Geen nieuwe bevindingen ten aanzien van uw IT-omgeving

Wij zijn verplicht melding te maken van onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze werkzaamheden richten zich op de algemene IT-beheersingsmaatregelen rondom de systemen Key2Finance, Youforce en Suite.

Wij hebben geen nieuwe bevindingen naar aanleiding van deze werkzaamheden. Wel vragen wij opnieuw uw aandacht voor de tijdige opvolging van de eerder gerapporteerde bevindingen om te voorkomen dat deze bevindingen doorlopen tot en met 2026. Onze observatie hierbij is dat een cultuuromslag nodig is om de noodzaak hiervan in te zien. We constateren dat er al een aantal jaren geen prioriteit wordt gegeven aan concrete opvolging van de IT-bevindingen.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Ruimtelijk domein
- Sociaal domein
- Schattingen
- Rechtmatigheid
- Update interne beheersing**

- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Ontwikkelingen inzake fiscale aspecten van inhuur

Gemeente Westland zet positieve stappen in het voorkomen van schijnzelfstandigheid

Einde handhavingsmoratorium Wet DBA

Per 1 januari 2025 is het handhavingsmoratorium Wet DBA beëindigd. Dit betekent dat de Belastingdienst weer kan handhaven op schijnzelfstandigheid met terugwerkende kracht tot 1 januari 2025. In 2025 zal de Belastingdienst bij een correctie nog geen vergrijp- of verzuimboete opleggen indien de gemeente aantoonbaar stappen heeft ondernomen om schijnzelfstandigheid te voorkomen. Het Deliveroo-arrest vormt nog steeds de basis voor de handhaving. Inmiddels is er meer jurisprudentie over de Wet DBA.

Gebruik modelovereenkomsten is verlengd

In tegenstelling tot eerdere berichten geeft de Belastingdienst aan dat alle lopende en goedgekeurde modelovereenkomsten tot eind 2029 kunnen worden gebruikt. Nieuwe overeenkomsten worden niet meer getoetst.

Gemeente Westland gaat op verantwoorde wijze om met het gebruik van deze modelovereenkomsten, waarbij zowel opdrachtgever als opdrachtnemer betrokken zijn. Tijdens evaluaties wordt nagegaan of de werkzaamheden blijven voldoen aan de contractuele afspraken, wat bijdraagt aan de juridische naleving bij de inzet van ZZP'ers en inhuurkrachten. Het is cruciaal dat de uitvoering daadwerkelijk volgens de bepalingen van de overeenkomst gebeurt om de gewenste zekerheid te bieden.

Gemeente Westland ter voorkoming van schijnzelfstandigheid

Uit onze beoordeling blijkt dat Gemeente Westland positieve stappen heeft gezet in het voorkomen van schijnzelfstandigheid, in overeenstemming met de Wet DBA. Acties zoals de inventarisatie van zelfstandig werkenden, het gebruik van stroomdiagrammen door leidinggevenden voor risicobeoordeling, en trainingen voor teammanagers hebben een duidelijke impact gehad. Deze initiatieven hebben geleid tot een afname van het aantal externen en een toename van oud-zelfstandigen in dienstverband.

Inhuur derden
% van totale loonsom

25,8%
(2023: 30,3%)

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Ruimtelijk domein
- Sociaal domein
- Schattingen
- Rechtmatigheid

Update interne beheersing

- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Cloudgebruik gemeente Westland

Gemeente Westland maakt steeds meer gebruik van de cloud

Het beheersen van de risico's van cloudgebruik is onderhanden

Overheden maken steeds meer gebruik van clouddiensten. De cloud biedt kansen in het verbeteren van de bedrijfsvoering en/of de dienstverlening. Maar de cloud brengt ook risico's met zich mee. Gemeente Westland maakt steeds meer gebruik van de cloud.

De Algemene Rekenkamer heeft een [onderzoek](#) uitgevoerd naar het gebruik van clouddiensten bij het Rijk. Het onderzoek bestempelt het gebruik van de cloud door het Rijk als zorgelijk en trekt drie belangrijkste conclusies:

1. Het Rijk heeft beperkt zicht op clouddiensten.
2. Het Rijk maakt onvoldoende strategische risicoafwegingen.
3. Het Rijk waarborgt onvoldoende de principes (digitale) soevereiniteit, continuïteit van de dienstverlening en de gegevensbescherming

Wij hebben voor de vijf belangrijkste risico's genoemd in het onderzoek observaties voor gemeente Westland gedeeld in de tabel aan de rechterkant.

Risico	Observaties gemeente Westland
Afhankelijkheid van leveranciers	Antwoord organisatie: "Deze risicogebieden zijn integraal onderdeel van de ENSIA-zelfevaluatie, de BIO/BIO2.0-audits. Wij volgen hierin de richtlijnen en aanbevelingen van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Voor 2025 en 2026 zullen wij de aanbevelingen in het kader van NIS2 volgen.
Toegang statelijke actoren	Vanuit de audits en zelfevaluaties worden de bevindingen in verbeterplannen verwerkt. Zo nodig zetten we de te nemen maatregelen om in KPI's, welke in de jaarplannen worden vastgelegd.
Continuïteit dienstverlening	Voor 2025 en 2026 zullen in het kader van NIS2/ cyberbeveiligingswet aanvullende maatregelen genomen worden"
Gegevensbescherming	
Kennis en kunde	

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024

Jaarverslag

Financiële positie

Observaties jaarverslag

Vooruitblik

Onze samenwerking

Bijlagen

Jaarverslag

In dit hoofdstuk beschrijven we wat ons is opgevallen in relatie tot de informatiewaarde van het jaarverslag. Daarnaast beschrijven we onze visie op de financiële positie.

05

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag

Financiële positie

Observaties jaarverslag

Vooruitblik

Onze samenwerking

Bijlagen

Financiële positie (1/3)

De kengetallen laten een gezonde financiële positie zien

De financiële positie heeft een stevige basis

Wij hebben uw financiële positie aan de hand van zes kengetallen onder elkaar gezet. Hierbij hebben wij ook de landelijke cijfers gepresenteerd (zie de tabel hiernaast). Het exploitatieresultaat over 2024 is positief. De gemeente Westland heeft in de Kadernota 2025 ombuigingen voorgesteld,

De solvabiliteit van de gemeente Westland in 2024 is 36,6% en laat een lichte verbetering van de financiële positie zien. De toename komt door de stijging in het exploitatieresultaat over 2024. Om te beoordelen of de gemeente Westland in staat is om in te spelen op de toekomstige risico's is het belangrijk de solvabiliteit te bezien in verhouding tot het weerstandsvermogen en de uitdagingen in de meerjarenbegroting.

De structurele exploitatieruimte met een saldo van 2,7% laat zien dat de structurele lasten door structurele baten worden gedekt. In de jaarrekening is een toelichting op de incidentele baten en lasten opgenomen. Het valt overigens op dat in deze toelichting geen totaaloverzicht is opgenomen en een evaluatie van het structurele exploitatieresultaat.

De laatste begrotingswijziging 2024 van gemeente Westland liet voor 2025 een sluitende begroting zien. Vanaf het jaar 2026 werd een tekort voorzien maar in de kadernota 2025 is de meerjarenbegroting sluitend. Door de onzekerheid rondom de algemene uitkeringen zal gemeente Westland mogelijk in de komende jaren te maken krijgen met beleidskeuzes en ombuigingen.

Wij delen onze [observaties](#) bij de benadering van gemeente Westland van het 'ravijnjaar' en de financiële risico's die daaraan zijn gekoppeld

Om makkelijker gerichte keuzes te maken, is het van belang om integraal inzichtelijk te hebben welke effecten besparingen meebrengen. Op de volgende slide doen wij [aanbevelingen voor de raad](#) in dit proces.

Kengetallen	Gemeente Westland		Landelijk**	
	2024	2023	2024*	2023
Weerbaarheid				
Solvabiliteit	36,9% ■	35,8% ■	35,2%	39,1%
Grondexploitaties	33,8% ■	41,4% ■	7,4%	5,6%
Structurele exploitatieruimte	2,7% ■	2,5% ■	2,0%	3,3%
Wendbaarheid				
Nettoschuldquote	83,3% ■	96,8% ■	56,5%	37,6%
Nettoschuldquote gecorrigeerd	79,1% ■	91,8% ■	51,4%	32,3%
Belastingcapaciteit	112,0% ■	112,8% ■	101%	99,7%

* Op basis van de begroting 2024.
** Bron: <https://findo.nl/jive>

● Cat A ■ Cat B ■ Cat C, van de landelijk afgesproken signaleringswaarden, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Financiële positie (2/3)

Het weerstandsvermogen is de afgelopen jaren stabiel gebleven

Het weerstandsvermogen is de afgelopen jaren stabiel gebleven

De gemeente Westland stuurt voor de ratio weerstandsvermogen (beschikbaar/ benodigd) op een waarde van 1 of hoger (voldoende). Hierbij wordt het integrale cijfer, de algemene dienst plus het grondbedrijf, als uitgangspunt genomen. De ratio wordt als matig beoordeeld bij een waarde tussen 0,8 en 1,0, als voldoende bij een waarde tussen 1,0 en 2,0, en als uitstekend bij een waarde groter dan 2,0. Met 3,1 is de integrale ratio weerstandsvermogen (algemene dienst plus grondbedrijf) uitstekend.

In de risico's is op totaalniveau een stijging te zien. Voorgaand jaar was een risico opgenomen voor de ontsluiting Maasdijk/Honderdland. Doordat besluitvorming hierover is afgerond, kan dit risico zich niet meer voordoen. Bijna het gehele bedrag aan risico's is toe te schrijven aan het nieuwe risico dat de grondexploitatie Flora Campus Westland met zich meebrengt.

De rol van de raad bij ombuigingen

Gemeente Westland heeft de mogelijke keuze voor ombuigingen in kaart gebracht en gepresenteerd bij de begroting. Voor de begroting 2026 worden de geïnventariseerde opties verder uitgewerkt door het college. Hieruit komt een beeld naar voren van interventies die maatschappelijke impact gaan hebben (leefbaarheid, bestaanszekerheid, bepaalde voorzieningen) en op de kwaliteit van de dienstverlening. Ook zien we dat de druk op de organisatie verder gaat toenemen door efficiency doelstellingen. In [dit artikel](#) geven we de volgende adviezen aan raadsleden:

Raad aan het roer!

Geef kaders vooraf over het proces van inventariseren, de betrokkenheid van de raad, de denkrichtingen/voorkeuren en de gewenste informatie bij besluitvorming.

Denk opgavegericht

Maak onderscheid tussen de dagelijkse uitvoering/wettelijke taken en de ambities/opgaven van de gemeente en kies aan de hand van het effect van de ombuiging. Hou hierbij rekening met de beschikbare capaciteit (realisatiekracht).

Bewaak de wendbaarheid en weerbaarheid van de financiële positie

Zorg bij de voorgestelde ombuigingen voor inzicht in het effect op de wendbaarheid voor de toekomst en laat de (realisatie)risico's vertalen naar het weerstandsvermogen.

Na kiezen volgt monitoren: zorg dat daarvoor een dashboard is ingericht

Worden de ombuigingen wel gerealiseerd (financieel) en zoals bedoeld is conform de voorgestelde uitwerking? Is het negatieve effect op de gemeente niet te groot? Worden de opgaven gerealiseerd?

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag

Financiële positie

Observaties jaarverslag

Vooruitblik

Onze samenwerking

Bijlagen

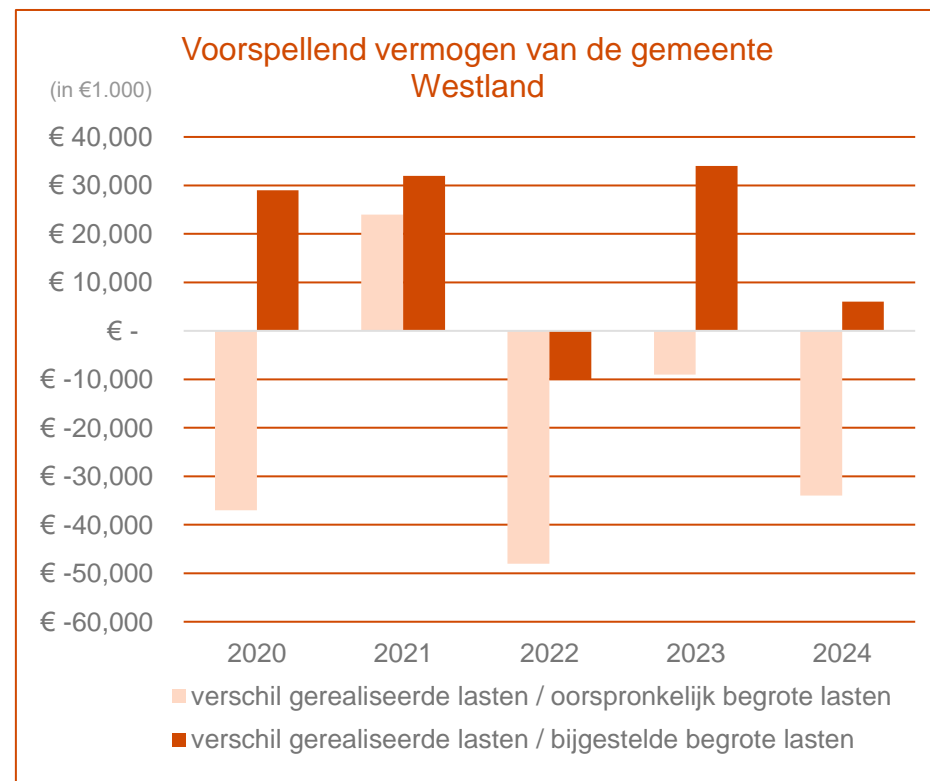
Financiële positie (3/3)

Het resultaat voor reservemutaties van de gemeente Westland is positief

Het voorspellend vermogen van gemeente Westland kan worden verbeterd

Met de toekomstige onzekerheden over de compensatie vanuit het Rijk na 2026 is het voorspellend vermogen des te belangrijk geworden. Wij hebben uw voorspellend vermogen beoordeeld op basis van een vergelijking tussen begrote en gerealiseerde saldi van baten en lasten.

Er is een trend te zien waaruit blijkt dat de gemeente Westland consistent de lasten in de initiële begroting te laag begroot en in de bijgestelde begroting vaak te hoog. We zien dat de lasten van de bijgestelde begroting niet veel afwijken van de gerealiseerde lasten. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat het voorspellend vermogen van de gemeente verbetert.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Financiële positie
- Observaties jaarverslag**
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Observaties jaarverslag (1/2)

De kwaliteit van uw jaarverslag is voldoende

Jaarverslag	Beoordeling	Observaties
Verenigbaarheid jaarrekening en het jaarverslag	●	Wij hebben vastgesteld, op grond van de verkregen informatie in onze controle, dat de jaarrekening en het jaarverslag verenigbaar zijn. In het BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslag voldoet aan het BBV.
Kwaliteit paragrafen	●	Wij hebben vastgesteld dat alle verplichte informatie in de paragrafen is opgenomen. Daarnaast hebben wij de informatiewaarde van de paragrafen beoordeeld. Deze geven veel informatie over de realisatie ten opzichte van de uitgangspunten van het beleid. Daarnaast zijn paragrafen opgesteld over specifieke onderwerpen. Wij adviseren wel om bondiger en meer op hoofdlijnen te rapporteren.
Inzicht in fraudepreventie-systeem in paragraaf 'Bedrijfsvoering'	□	In onze controleverklaring hebben wij gerapporteerd over de risico-inschatting, onze verrichte werkzaamheden en materiële bevindingen ten aanzien van fraude. Daarbij hebben we ook aandacht besteed aan de toelichtingen die de gemeente Westland heeft opgenomen in de paragraaf 'Bedrijfsvoering'. Wij vinden dat de toelichting inzake fraude voor verbetering vatbaar is.
Voldoende inzicht in het vermogen om risico's uit de bedrijfsvoering financieel op te vangen in de paragraaf 'Weerstandvermogen en risicobeheersing'	●	Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Westland alle relevante informatie heeft opgenomen in de paragraaf 'Weerstandvermogen en risicobeheersing'; daarnaast zijn alle relevante ontwikkelingen uit de sector en de impact daarvan op de gemeente Westland opgenomen in de toelichting. Wij vinden dat de gemeente Westland in de paragraaf 'Weerstandvermogen en risicobeheersing' een goede reflectie heeft gegeven op het vermogen om de risico's vanuit de bedrijfsvoering financieel op te vangen.

■ Bevinding □ Voldoende maar voor verbetering vatbaar ● Voldoende

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag

Financiële positie

Observaties jaarverslag

- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Observaties jaarverslag (2/2)

Toelichtingen in de paragraaf bedrijfsvoering inzake rechtmatigheid

Paragraaf bedrijfsvoering	Beoordeling	Observaties
Informatiewaarde jaarverslag		<p>Ons oordeel is gebaseerd op de leesbaarheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses. Wij zijn van mening dat het jaarverslag de raad de gewenste informatie verschaft per beleidsterrein.</p> <p>Ten opzichte van voorgaand jaar zien wij een verbetering in de informatiewaarde van het jaarverslag doordat het college een duiding geeft van wat de effecten zijn en wat bereikt is voor de 'staat van de gemeente' als geheel. Het college is ingegaan op wat vindt van de ontwikkeling in de kengetallen.</p>
Afwijkingen + maatregelen toegelicht		Gemeente Westland heeft een toelichting op alle afwijkingen die in de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen voor zover deze de rapportagegrens overschrijden. Daarnaast zijn de maatregelen toegelicht over hoe deze afwijkingen in de toekomst worden voorkomen
Niet financiële onrechtmatigheden toegelicht		Niet financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de wet Fido en bijbehorende Regelingen moeten worden opgenomen en toegelicht worden in de paragraaf bedrijfsvoering. Deze niet financiële onrechtmatigheden hebben voor de gemeente Westland niet plaatsgevonden.
Toelichting geconstateerde fraude medewerkers		Gemeente Westland heeft nog niet concreet vermeld dat er geen vermoedens van fraude zijn geweest van eigen medewerkers.
Toelichting begrotingsrechtmatigheid		<p>Volgens artikel 28 van de BBV dienen overschrijdingen en onderschrijdingen van zowel de baten als de lasten ten opzichte van de begroting na wijziging bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te worden toegelicht. Wij hebben vastgesteld dat de toelichting inzake begrotingsrechtmatigheid voldoet aan de vereisten van de BBV.</p> <p>Het college betreft de afwijkende baten en onderschrijdingen van lasten en investeringen die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig zijn gemeld aan de gemeenteraad in de rechtmatigheidsverantwoording. En vanzelfsprekend ook de overschrijdingen van lasten en investeringen die niet passen binnen het vastgestelde beleid en de criteria uit de financiële verordening.</p>

 Bevinding Voldoende maar voor verbetering vatbaar Voldoende

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik**
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Vooruitblik

In dit hoofdstuk van het verslag bespreken wij de relevante ontwikkelingen die vanaf het jaar 2025 relevant zijn voor uw gemeente. Dat zijn onder meer de veranderende controleverklaring, de komst van de rechtmatigheidsverantwoording en een wijzigingen in (onze) controlestandaarden.

06

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik**
- Onze samenwerking
- Bijlagen

Belangrijke aandachtspunten komend jaar

Wijziging van het BBV en Bado definitief geworden met ingang van boekjaar 2025

Het ministerie van BZK heeft artikel 2 van het Bado met betrekking tot de materialiteit gewijzigd. De maximale materialiteit is met ingang van 2025 gewijzigd naar 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan de reserves en zal betrekking hebben op afwijkingen en onzekerheden samen. In de [bijlage](#) hebben we inzichtelijk gemaakt wat dat op basis van de 2024 cijfers voor u betekent.

De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording kan kent een mogelijke range van 0-2% (met dezelfde omvangsbasis). Wij adviseren deze grens gelijk te stellen met de materialiteit voor de (interne) controle. De huidige verantwoordingsgrens is vastgesteld op 3%; u zult dus de financiële verordening moeten aanpassen aan de gewijzigde regelgeving.

Overigens is met deze wetgeving ook de rechtmatigheidsverantwoording (eindelijk) formeel onderdeel van het BBV en daarmee de jaarstukken.

De wijziging betekent een verlichting voor de (interne) controledruk

In het controleplan 2024 zijn wij al ingegaan op de mogelijk impact voor de (interne) controle. Samengevat betekent de wijziging van de materialiteit een aanpassing van de diepgang van de (interne) controle: het aantal posten en stromen die in de reikwijdte vallen van de (interne) controle neemt af, het aantal

deelwaarnemingen van gegevensgerichte werkzaamheden kan over het algemeen verminderen tenzij het aantal fouten en onzekerheden dichtbij de materialiteitsgrens komt.

In het controleplan 2025 zullen we de impact voor uw gemeente concreet uitwerken.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking**
- Bijlagen

Onze samenwerking

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe wij hebben samengewerkt met u en uw medewerkers. Daarnaast presenteren wij een overzicht van het aantal uren dat er is gewerkt aan de controle.

07

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- **Onze samenwerking**
- Bijlagen

Onze samenwerking

We hebben een constructieve samenwerking ervaren tijdens het controleproces

In de huidige tijd van hybride samenwerken hebben wij een zeer plezierige samenwerking ervaren en is de communicatie tussen het kernteam jaarrekeningcontrole, de VIC en PwC goed verlopen. De communicatielijnen waren kort en dit heeft eraan bijgedragen dat het over het algemeen een meer gestructureerd proces is geweest. We hebben een open en fijne cultuur ervaren. Aangezien we voortdurend streven naar een verbetering van het controleproces en onze dienstverlening, evalueren we dit proces graag op korte termijn.

Onze reflectie op het proces van de jaarrekeningcontrole

In vergelijking met vorig jaar heeft het kernteam jaarrekeningcontrole belangrijke vooruitgang geboekt in het verzamelen en leveren van documentatie. Ondanks dat de oplevering nog niet altijd op tijd is en verdere verbetering behoeft, waarden wij de positieve stappen die zijn gezet. Ook valt op dat de eerste conceptversie van de jaarrekening significant beter is, met minder noodzakelijke correcties in vergelijking met voorgaand jaar. Dit jaar zien we een duidelijke verbetering in de kwaliteit van de interne beheersing in de derde lijn. De tijdigheid van aanlevering blijft een aandachtspunt.

Geen bevindingen te melden rondom onafhankelijkheid

Wij hebben onze naleving van externe normen en ons wereldwijde onafhankelijkheidsbeleid met betrekking tot onze dienstverlening in 2024 bewaakt en bevestigd dat wij aan deze onafhankelijkheidsvereisten hebben voldaan en voldoen.

Categorie	Totaal aantal geplande uren	%	Totaal aantal feitelijke uren (schatting)**	%
Senior director	80	5%	60	4%
Managers	280	18%	250	15%
Overig teamleden*	1.240	77%	1.320	81%
Totaal	1.600	100%	1.630	100%

* 'Overig personeel' bestaat uit onze medewerkers en uitbestede uren.

** Bovenstaande figuur is gebaseerd op onze beste schatting per 12 juni 2025

Overzicht van de gemaakte uren

De controle van de jaarrekening van de gemeente Westland vereist voldoende tijd en aandacht van de teamleden van het juiste niveau voor inhoudelijke werkzaamheden, beoordeling en begeleiding. In overeenstemming met de maatregelen die zijn beschreven in het rapport In het publiek belang geven wij hierboven een overzicht van de uren die we hebben besteed aan de controle van het lopende jaar van de gemeente Westland.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen**
 - SiSa
 - Materialiteit
 - Communicatie
 - Verantwoordelijkheden

Bijlagen

In de eerste bijlage beschrijven we de uitkomsten van de werkzaamheden ten aanzien van de SiSa-bijlage. Vervolgens lichten we de materialiteit toe. Tot slot geven we een update over de verplichte communicatie.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

SiSa

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

SiSa

Geen bevindingen in de SiSa-bijlage

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening 2024. Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

De rapporteringstolerantie is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. In de [volgende tabel](#) hebben wij onze bevindingen per specifieke uitkering opgenomen. Uit onze controlewerkzaamheden komen geen materiële afwijkingen naar voren. Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2024 vastgesteld.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

SiSa

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Bevindingen per SiSa-regeling

Nr.	Regeling/ indicator	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/ onzekerheid
1	JenV A30	Specifieke uitkering Mainports	N.v.t.	0	N.v.t.
2	FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	N.v.t.	0	N.v.t.
3	BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	N.v.t.	0	N.v.t.
4	BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	N.v.t.	0	N.v.t.
5	OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	N.v.t.	0	N.v.t.
6	OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingenonderwijsvertragingen	N.v.t.	0	N.v.t.
7	OCW D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	N.v.t.	0	N.v.t.
8	lenW E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	N.v.t.	0	N.v.t.
9	lenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	0	N.v.t.
10	SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
11	SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB) gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.

Uit onze controlewerkzaamheden komen geen materiële afwijkingen naar voren. Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2024 vastgesteld.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

SiSa

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Bevindingen per SiSa-regeling

Nr.	Regeling/indicator	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
	SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
12	SZW G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G4	Tozo 2 gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G4	Tozo 3 gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G4	Tozo 4 gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G4	Tozo 5 gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar Tgemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
13	SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
14	SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar Tgemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.

Uit onze controlewerkzaamheden komen geen materiële afwijkingen naar voren. Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2024 vastgesteld.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen

SiSa

Materialiteit

Communicatie

Verantwoordelijkheden

Bevindingen per SiSa-regeling

Nr.	Regeling/indicator	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
15	SZW G13	Besteding/baten onderwijsroutegemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
	SZW G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2024	N.v.t.	0	N.v.t.
16	VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t.	0	N.v.t.
17	VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	N.v.t.	0	N.v.t.
18	VWS H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	N.v.t.	0	N.v.t.
19	VWS H39B	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	0	N.v.t.
20	VRO J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	N.v.t.	0	N.v.t.
21	VRO J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	N.v.t.	0	N.v.t.
22	VRO J31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	N.v.t.	0	N.v.t.
23	VRO J41B	Regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	0	N.v.t.
24	VRO J55	Aanpak energiearmoede	N.v.t.	0	N.v.t.
25	VRO J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	N.v.t.	0	N.v.t.
26	KGG K1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	N.v.t.	0	N.v.t.
27	KGG K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	N.v.t.	0	N.v.t.
28	AenM M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	N.v.t.	0	N.v.t.

Uit onze controlewerkzaamheden komen geen materiële afwijkingen naar voren. Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2024 vastgesteld.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen
- SiSa
- Materialiteit**
- Communicatie
- Verantwoordelijkheden

Materialiteit

De materialiteit voor ons getrouwheidsoordeel is gedurende de controle toegenomen

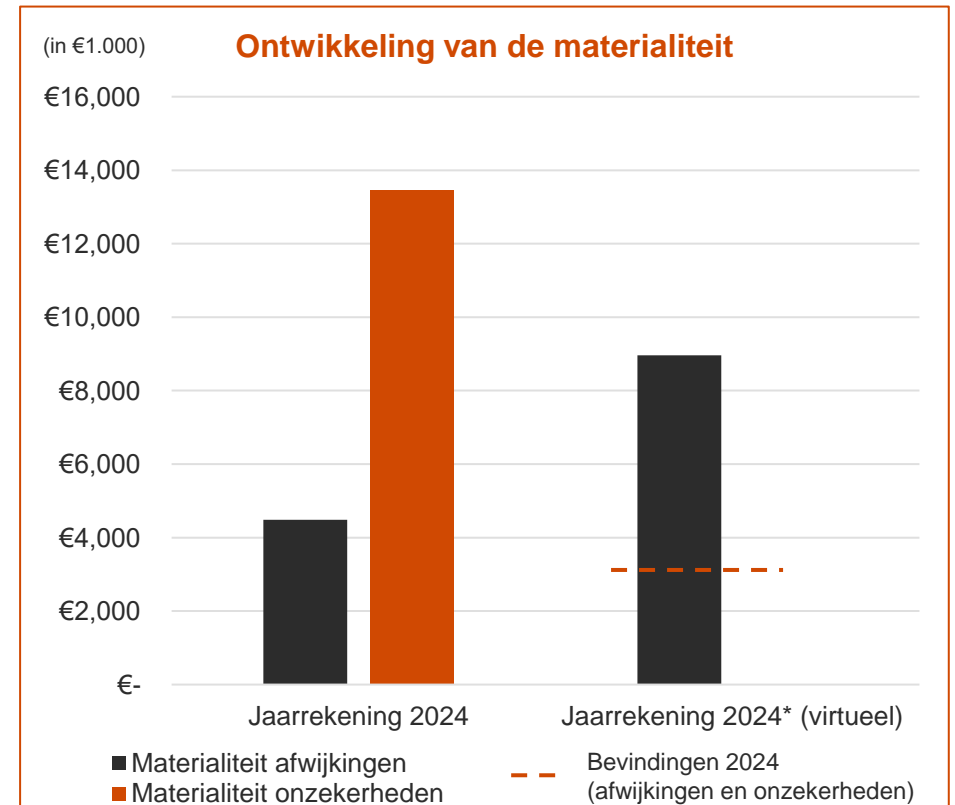
De gehanteerde materialiteit is €4,4 miljoen

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip ‘materieel’ wordt toegelicht in de paragraaf ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’ in onze controleverklaring. Afwijkingen worden als materieel beschouwd wanneer redelijkerwijs kan worden verwacht dat ze, elk afzonderlijk of in totaal, gevolgen kunnen hebben voor de economische beslissingen die gebruikers op grond van de jaarrekening nemen.

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) zijn de goedkeuringstoleranties bepaald die de accountant ten behoeve van de oordeelsvorming over de jaarrekening van de gemeente hanteert. De totale werkelijke kosten van de gemeente, inclusief de toevoegingen aan de bestemmingsreserves, vormen de totale werkelijke kosten van de gemeente. De materialiteit bepaalt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en het effect van vastgestelde afwijkingen op onze verklaring.

Ook met de virtuele nieuwe materialiteit een goedkeurende verklaring

Het ministerie van BZK heeft voorgesteld om artikel 2 van het Bado met betrekking tot de materialiteit te wijzigen voor het getrouwheidsoordeel. De maximale materialiteit is met ingang van 2025 gewijzigd naar 2% van de totale lasten **exclusief** de toevoegingen aan de reserves en zal betrekking hebben op afwijkingen en onzekerheden samen. In het figuur hiernaast hebben wij met een rode stippellijn aangegeven wat de bevindingen in 2024 hadden betekend op basis van de aangepaste materialiteit. Op basis van de verwachte aanpassingen in de materialiteit had gemeente Westland virtueel een goedkeurende controleverklaring gekregen.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen
- SiSa
- Materialiteit
- Communicatie**
- Verantwoordelijkheden

Communicatie

Update over onze communicatie met u

Vereiste communicatie op grond van controlestandaarden	Controleplan	Rapportage interim-bevindingen	Accountantsverslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant	●		●
Bevestiging van de onafhankelijkheid van PwC	●		●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's	●	●	●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet naleven van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het college van burgemeester en wethouders			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring.			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces			●
Niet-gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de gemeente			●

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen
- SiSa
- Materialiteit
- Communicatie
- Verantwoordelijkheden**

Verantwoordelijkheden (1/2)

Overzicht van verantwoordelijkheden van het college en de raad met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheden van het college

Deze bestaan uit:

- het identificeren en monitoren van de wet- en regelgeving die van toepassing is op de gemeente en zorgen voor volledigheid ervan;
- het uitvoeren van een risicobeoordeling die expliciet het risico op fraude omvat, door een analyse van prikkels en druk, kansen, en gedrag en rationalisatie, en het risico van niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het opstellen en uitvoeren van programma's en beheersingsmaatregelen ter preventie, ontmoediging en opsporing van fraude (fraudebestrijdingsprogramma's) en niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het waarborgen dat de cultuur en de omgeving van de gemeente integer zijn en ethisch gedrag bevorderen;
- ervoor zorgen dat de activiteiten van de gemeente worden uitgevoerd conform de bepalingen van wet- en regelgeving, inclusief het voldoen aan de toelichtingen in de jaarrekening wordt geregeld;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van het management wordt gebracht.

De verantwoordelijkheden van degenen die zijn belast met toezicht (de gemeenteraad)

Deze bestaan uit:

- het versterken van een cultuur van integriteit en ethisch gedrag door middel van actief toezicht;
- het beoordelen van de vaststelling van frauderisico's door het management en niet-naleving van wet- en regelgeving, het nemen van passende maatregelen en het zorgen voor een juiste *tone at the top*;
- het waarborgen dat het senior management, de raad en het college passende maatregelen nemen om fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te ontmoedigen en te voorkomen, voor een betere bescherming van investeerders, medewerkers en andere belanghebbenden;
- het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van de gemeenteraad wordt gebracht;
- het aannemen van een kritische houding ten opzichte van het college op het gebied van niet-gebruikelijke transacties met verbonden partijen en tussen ondernemingen binnen de groep.

- Aanbiedingsbrief
- Onze kernboodschappen
- Onze conclusies
- Speerpunten
- Uitkomsten controle 2024
- Jaarverslag
- Vooruitblik
- Onze samenwerking
- Bijlagen
- SiSa
- Materialiteit
- Communicatie
- Verantwoordelijkheden**

Verantwoordelijkheden (2/2)

Overzicht van verantwoordelijkheden van ons als accountant met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheid van de accountant

Deze bestaat uit:

- het plannen en uitvoeren van de controle om een redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat, hetzij door fraude of door fouten;
- het beoordelen of de programma's en de interne beheersingsmaatregelen van de gemeente, waarmee geïdentificeerde risico's van materiële fouten als gevolg van fraude en van niet-naleving van wet- en regelgeving worden aangepakt, op de juiste wijze zijn opgezet en worden uitgevoerd;
- het evalueren van het proces dat het management hanteert voor het beoordelen van de doeltreffendheid van de programma's en interne beheersingsmaatregelen in verband met fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het evalueren van iedere fraude door het senior management en het effect op de beheersingsomgeving;
- het adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Onze doelstellingen met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving in de context van onze controle van de jaarrekening

Deze zijn als volgt:

- het vaststellen en beoordelen van het risico van materiële onjuistheden in de jaarrekening als gevolg van fraude en als gevolg van niet-naleving van wet- en regelgeving;
- het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de beoordeelde risico's van materiële onjuistheden als gevolg van fraude, door een gepaste controleaanpak te ontwerpen en te implementeren;
- het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de naleving van de bepalingen van die wet- en regelgeving waarvan algemeen wordt erkend dat ze directe gevolgen hebben voor de bepaling van materiële bedragen en toelichtingen in de jaarrekening; en
- het adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.